

Županijska matična razvojna služba
siječanj, 2026.

PROGRAM RADA ŽUPANIJSKE MATIČNE RAZVOJNE SLUŽBE GRADSKA KNJIŽNICE RIJEKA U PODRUČJU RADA S NARODNIM KNJIŽNICAMA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE ZA 2026. GODINU

Stručni nadzor i praćenje rada narodnih knjižnica

Stručni nadzor obavljat će se, prema planu stručnih nadzora, neposrednim uvidom u rad pojedine narodne knjižnice, pri čemu će prioritet imati one narodne knjižnice koje zaostaju za pojedinim parametrima *Standarda za narodne knjižnice (NN 103/2021)*, primjerice: broju djelatnika, veličini prostora, otvorenosti za korisnike. Rezultat nadzora je pisano izvješće koje će se dostaviti narodnoj knjižnici, osnivaču, te nadležnim institucijama (NSK, MKM). Pored toga, stručni nadzor će se obavljati i putem uvida u statističke i druge podatke o poslovanju knjižnica.

Poticanje razvoja županijske mreže knjižnica i dostizanje Standarda

Standard za narodne knjižnice (NN 103/2021), zajedno sa *Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/2019; 98/2019)*, definira okvir za razvoj knjižnične mreže narodnih knjižnica. Koeficijenti izvodljivosti *Standarda* polazište su za komunikaciju s osnivačima u cilju dostizanja propisanih parametara.

Početkom 2026. planirano je obraćanje Gradu Cresu s ciljem skretanja pozornosti na prostorne uvjete u kojima radi Gradska knjižnica Frane Petrića Cres u cilju pokušaja iznalaženja drugog prostornog rješenja za Knjižnicu.

Za općine koje nemaju osiguranu djelatnost narodne knjižnice ili isti nije u skladu sa *Zakonom*, predložit će se optimalan oblik organizacije djelatnosti stacionirane narodne knjižnice (općina Lopar na otoku Rabu) ili stajalište bibliobusa (općine Dobrinj i Vrbnik na Krku).

Nastavit će se praćenje potreba stanovnika Grada Rijeke i Županije za uslugama Gradskog i Županijskog bibliobusa te po potrebi korigirati itinerar u suradnji s Bibliobusnom službom GKR.

Koordinacija i nadzor unosa statističkih podataka za 2025. godinu

Prema hodogramu aktivnosti, unos statističkih podataka o radu knjižnica u *Sustav za jedinstveno elektroničko prikupljanje statističkih podataka o poslovanju knjižnica* odvijat će se od 14. siječnja do 20. veljače 2026. te su, u okviru navedenog, planirane sljedeće aktivnosti:

- poziv knjižnicama za unos podataka i dostava uputa: 12. siječnja 2026.
- kontrola unesenih podataka i zaključavanje sustava: od 9. ožujka do 10. travnja 2026.
- izrada analize podataka iz *Sustava* i usporedba sa *Standardom*: od 23. travnja do 20. svibnja 2026..

Analiza pokazatelja i usporedba sa *Standardom* dostavit će se Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Ministarstvu kulture i medija te Upravnom odjelu za kulturu, sport i tehničku kulturu Primorsko-goranske županije, kao i objaviti na web stranici Gradske knjižnice Rijeka - podstranici matične djelatnosti.

Pružanje stručne pomoći vezano uz osnivanje knjižnica i stručno mišljenje o uvjetima za osnivanje i uvjetima rada

Općine u Primorsko-goranskoj županiji koje imaju određen oblik knjižnične djelatnosti, ali njihova djelatnost nije usklađena sa *Zakonom o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti* su Klana i Puntar s kojima su se 2025. odvijali razgovori na temu profesionalizacije knjižnične djelatnosti te će im se Županijska matična razvojna služba ponovno obratiti vezano uz odgovarajuća rješenja u skladu sa *Zakonom*. ŽMSR će, ovisno o ishodu, pružiti potrebnu stručnu pomoć uz hodoigram daljnjih aktivnosti i formalne postupke, a u suradnji s osnivačima i MKM RH, kao i prirediti stručno mišljenje o postojanju uvjeta za osnivanje odnosno početak rada knjižnica ili njihovih ustrojstvenih i organizacijskih oblika, sukladno članku 11. stavku 2. *Zakona* te dostaviti osnivaču i MKM RH.

Suradnja u projektima uređenja i opremanja novih prostora narodnih knjižnica

U tijeku je izrada projekta uređenja novog prostora Knjižnice Matulji – područne knjižnice Gradske knjižnice i čitaonice V. C. Emina Opatija u Društvenom domu Hangar te će se nastaviti suradnja s Općinom i projektnim uredom na izradi projekta opreme.

Izrađen je idejni projekt preuređenja zgrade društvene namjene u općini Puntar u kojoj će biti smještena knjižnica te će se nastaviti započeta suradnja u vezi s daljnjom realizacijom projekta.

Stručno-savjetodavna pomoć pružit će se i u drugim potencijalnim projektima uređenja prostora koji su u razmatranju optimalnih rješenja (Knjižnica Lovran, GK V. C. Emin Opatija).

Koordinacija rada u jedinstvenom knjižnično-informacijskom sustavu narodnih i školskih knjižnica Primorsko-goranske županije

Sve narodne knjižnice PGŽ, uz koordinaciju ŽMRS GKR, dio su jedinstvenog knjižnično-informacijskog sustava, a jedan od rezultata je i skupni katalog: <https://katalog-pgz.gkr.hr/> koji je pridonio dostupnosti informacija o knjižničnoj građi sadržanoj u fondovima i zbirkama narodnih knjižnica PGŽ, čime se omogućava i bolja koordinacija međuknjižnične posudbe.

Radom u zajedničkoj bazi, uz stručnu pomoć ŽMRS, doprinosi se ujednačavanju stručnog rada u knjižnicama u skladu s pravilima struke, što podrazumijeva uredne računalne knjige inventara prema vrstama građe s iskazanom materijalnom vrijednošću, klasificiranu i signiranu građu prema signaturnom sustavu i dr.

Na zahtjev knjižnica Županije za građu čijih zapisa trenutno nema u zajedničkoj bibliografskoj bazi, nastaviti će se izrada zapisa u bibliografskoj bazi i normativnim bazama sustava ZaKi. Bibliografske i normativne zapise mogu izrađivati samo licencirani katalogizatori, što je za narodne i školske knjižnice PGŽ osigurano kroz rad ŽMRS GKR.

Pružanje stručne pomoći vezano uz utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu

Pravilnikom o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj (NN 81/2021), Članak 15, stavak 4, točka 16, stručna pomoć vezano uz utvrđivanje svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu u narodnim i školskim knjižnicama u djelokrugu je rada županijskih matičnih razvojnih službi.

Prema anketi provedenoj početkom 2022. kojom su dobiveni podaci o postojanju knjižnične građe objavljene do 1850. godine i rukopisnoj građi, nastaviti će se obavljanje stručnog nadzora, sastaviti izvješća te dostaviti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u cilju utvrđivanja svojstva kulturnog dobra za knjižničnu građu sukladno članku 24. podstavku 13. *Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti*. Građu koja predmnijeva imati status kulturnog dobra, a za koje se u 2026. planira stručni nadzor imaju: Gradska knjižnica Crikvenica i Gradska knjižnica Slobodana Novaka Rab.

Provedba projekta *Zavičajna digitalna knjižnica PGŽ*

Projektom digitalizacije započetim 2021. godine uspostavljen je zajednički repozitorij temeljen na kooperativnom modelu i portal *Zavičajna digitalna knjižnica PGŽ*: <https://digitalnaknjiznicapgz.hr/> s ciljem objedinjavanja zavičajne baštine i druge građe zavičajnog karaktera te njene bolje vidljivosti na portalu i u skupnom katalogu. Portal je do kraja 2025. obuhvatio deset knjižnica od kojih sedam narodnih, a to su: Gradska knjižnica Bakar, Gradska knjižnica Crikvenica, Gradska knjižnica Delnice, Gradska knjižnica Mali Lošinj, Gradska knjižnica Opatija, Gradska knjižnica Rab i Gradska knjižnica Rijeka, dvije školske i digitalnu knjižnicu Katedre čakavskog sabora Grobnišćine.

Pored toga portal sadrži i digitalizirane školske listove i listove općina i gradova temeljem *Pravilnika o obveznom primjerku*, a u planu su i drugi sadržaji, primjerice virtualne izložbe i sl.

Županijska matična razvojna služba postavlja sadržaj na portal, educira djelatnike u drugim uključenim knjižnicama, sudjeluje u kreiranju strukture portala, opisuje građu metapodacima, pomaže knjižnicama pri definiranju digitalnih zbirki i dr. čime se daje poticaj programima digitalizacije i u ostalim knjižnicama na području nadležnosti te drugim ustanovama koje iskazuju interes. To je kontinuirani proces koji će se nastaviti i u 2026. godini uključivanjem Gradske Narodne knjižnice i čitaonice Novi Vinodolski i Gradske knjižnice Krk, potencijalno i Narodne knjižnice i čitaonice Kraljevica te Gradske knjižnice i čitaonice I.G. Kovačića Vrbovsko, ukoliko budu osiguraju sredstva. Interes za uključivanjem u projekt iskazala je i Ustanova Ivan Matetić Ronjgov.

Nastavit će se projekt digitalizacije Novog lista (1900-1965) u suradnji sa Sveučilišnom knjižnicom u Rijeci, započet 2025. godine digitalizacijom narednih sedam godišta novina (1959-1965).

Suradnja u projektima i programima na nacionalnoj razini

eKultura – nastaviti će se suradnja u ovom projektu, započeta 2023. godine na način da se iz zajedničkog repozitorija temeljenog na platformi INDIGO šalju podaci u nacionalni sustav trajne pohrane te su baštinski sadržaji pohranjeni u Zavičajnoj digitalnoj knjižnici PGŽ dostupni i na portalu eKultura. U 2025. u sustav će se, uz koordinaciju i edukaciju od strane ŽMRS, uključiti i ostale narodne knjižnice koje se priključe Zavičajnoj digitalnoj knjižnici PGŽ.

Županijska matična razvojna služba sudjelovat će i u projektima građanske znanosti u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu kao i najavljenom projektu programa poticanja medijske pismenosti putem mreže knjižnica u suradnji s Agencijom za elektroničke medije.

Organizacija stalnog stručnog usavršavanja knjižničnog osoblja

Organizacija stalnog stručnog usavršavanja knjižničara jedna je od najvažnijih zadaća ŽMRS PGŽ. Tečajevi se većim dijelom organiziraju u suradnji s Centrom za stalno stručno usavršavanje knjižničara. Polaznicima se ne naplaćuje kotizacija, već troškove podmiruje GKR iz sredstava za matičnu djelatnost zahvaljujući čemu je uvijek nazočan veći broj sudionika.

U 2026. godini naglasak će biti na novim tečajevima CSSU-a, a konkretni termini razradit će se ovisno o ponudi programa i raspoloživom vremenu predavača. Dio će biti organiziran putem webinar, a dio uživo. Konkretn plan napraviti će se nakon objave programa CSSU-a za 2026. godinu i ovisno o odobrenim sredstvima MKM za matičnu djelatnost.

Organizacija stručnih/radnih sastanaka

Tijekom 2026. godine organizirat će se dva radna sastanka s ravnateljima narodnih knjižnica u cilju analize stanja knjižnične djelatnosti, obavještavanja o novostima u struci, primjerima dobre prakse matične i drugih knjižnica, izvještavanja sa stručnih skupova, uvođenja novih oblika i metoda rada i sl. Planirane teme sastanaka su: analiza rada narodnih knjižnica i dostizanje koeficijenata izvodljivosti *Standarda*, suradnja u projektu Zavičajna digitalna knjižnica PGŽ, suradnja i izrada programa manifestacije Tjedan dobre dječje knjige 2026. i dr.

Pružanje stručno-savjetodavne pomoći

Nastavit će se kontinuirano praćenje rada narodnih knjižnica PGŽ u sustavu te pružanje stručno-savjetodavne pomoći i edukacija na temelju uočenih potreba ili na poziv knjižničara u vezi s pojedinim knjižničnim poslovima, metodama rada, novim uslugama, stručnim uređenjem knjižnice, organizacijom fonda, revizijom i otpisom i sl.

Posebna pozornost posvetit će se edukaciji pri uvođenju novih usluga i novih načina rada u narodnim knjižnicama, kao što je posudba e-knjiga i e-zvučnih knjiga i sl.

Poticat će se provođenje revizije i redovitog godišnjeg otpisa u narodnim knjižnicama te savjetodavno pomagati pri izradi dokumentacije, pomoći pri izlučivanju građe i sl.

Sudjelovanje u radu Stručnog vijeća županijskih matičnih razvojnih službi

Tijekom 2026. godine planirano je sudjelovanje na četiri redovita sastanka Stručnog vijeća županijskih matičnih razvojnih službi te izvanrednim sastancima i edukacijama, prema potrebi.

Sudjelovanje na stručnim skupovima, seminarima i sl.

Planirano je sudjelovanje ŽMRS na webinarima, seminarima i stručnim skupovima vezanim uz rad narodnih knjižnica te stručnim skupovima i seminarima u organizaciji HKD-a, NSK i dr. Planirano je sudjelovanje na Festivalu digitalizacijskih projekata u NSK kao i na 51. skupštini HKD-a.

Suradnja

Planirana je redovita suradnja s Hrvatskim zavodom za knjižničarstvo NSK, Ministarstvom kulture i medija RH, Upravnim odjelom za kulturu, sport i tehničku kulturu PGŽ, općinama i gradovima - osnivačima narodnih knjižnica i općinama i gradovima koje obilazi Županijski bibliobus Gradske knjižnice Rijeka.

Promidžba

Redovito će se kreirati obavijesti i prilozi na web stranici GKR – podstranici matične djelatnosti.

Ostali poslovi

Pregled popisa otpisane građe narodnih knjižnica, distribucija obavijesti o stručnim skupovima i manifestacijama, ispunjavanje i distribucija anketnih upitnika (ankete u svrhu diplomskih i doktorskih radova, istraživanja koja provodi HKD, katedre knjižničarstva, MKM RH i dr.).

Rad u drugim stručnim tijelima

Voditeljica ŽMRS GKR, Ljiljana Črnjar, članica je:
Upravnog vijeća GKR
Stručnog vijeća GKR
Povjerenstva za viša stručna zvanja u knjižničarskoj struci
Komisije za pokretne knjižnice HKD-a (pridružena članica)

Stručna suradnica za matičnu djelatnost, Lara Pavić, članica je:
Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje HKD-a (redovna članica)

Voditeljica Županijske matične razvojne službe:
Ljiljana Črnjar, knjižničarska savjetnica